

ei quæsumus, verbo et exemplo, quibus præest, proficere, ut ad vitam unacum grege sibi commissio perveniat sempiternam. Per.

Oratio adepta dignitate.

Omnium fons Domine honorum etc. Deus cui omnis potestas etc. *Sequitur* Te Deum laudamus *populo acclamante* Kyrie eleison. *Postea dicit orationem*: Deus æternæ lucis inventor, omnipotentiam tuam supplicii prece deposcimus, ut famulum tuum N. quem ad regimen animarum eligimus, gratiæ tuæ dono prosequaris, ut te largiente cum ipsa tibi nostra electione placeamus. Per unigenitum tuum Dnm nrm Ihm Xpm, cum quo et Spiritu sancto unus et verus es Deus, qui vivis et regnas per omnia sæcula.

MISSA PRO ABBATE.

Protector noster aspice Deus. *Ps.* Quam dilecta tabernacula. *Missæ* (229). Concede quæsumus Do-

mine famulo abbati, ut prædicando et exercendo quæ recta sunt exemplo bonorum operum animos suorum instruat subditorum, æternæ remunerationis mercedem a te piissimo pastore percipiat. Per.

Secreta. Munera quæsumus nostra Domine suscipe placatus, et famulum tuum N. semper ubique misericorditer protege. Per.

Benedictiones. Benedicat te Deus cæli, adjuvet te Christus Filius Dei, corpus tuum in servitio suo custodire et conservare dignetur. Amen. Mentem tuam illuminet, sensum tuum custodiat, gratiam suam ad profectum animæ tuæ tibi porrigat. Amen. Ab omni malo te liberet, dextera sua defendat, et qui Sanctos suos semper adjuvat, ipse te adjuvet, et ad cælestia regna perducatur. Amen.

Ad Complendum.

Hæc nos Domine communio purget a crimine, et famulum tuum benigna pietate conservet. Per.

ORDO AD REGEM BENEDICENDUM

INCIPIIT ORDO AD REGEM BENEDICENDUM,
QUANDO NOVUS A CLERO ET POPULO SUBLIMATUR IN
REGNUM.

(Ex cod. Vindobon. theol, 277. sæc. XII vel XIII.)

Primo exiunte illo de thalamo unus episcoporum imponat orationem. Omnipotens sempiternus Deus, qui famulum tuum regni fastigio dignatus es sublimare; tribue quæsumus ei, ut in hujus sæculi cursu cunctorum in commune salutem disponat, quatenus a tuæ veritatis tramite non recedat. Per.

Postea suscipiant illum duo episcopi dextra levaque ejus honorifice parati habentes Sanctorum reliquias collo pendentes, cæteri autem phaphones (230) sint casulis adornati præcedente sancto evangelio, et duabus crucibus cum incenso boni odoris ducant illum ad ecclesiam canentes antiphonam istam altis clamoribus Ecce mitto Angelum. Cum versu, Israel si me audieris. *Ad ostium ecclesiæ clerus subsistat, et archiepiscopus imponat orationem subsequentem.* Deus qui æcis genus humanum nulla virtute posse subsistere, concede propitius, ut famulus tuus, quem populo tuo voluisti preferri, ita tuo falciatur adjutorio quatenus quibus potuit præesse, valeat professe. *Introeuntes autem præcedentes clerici, decantet antiphonam* Domine salvum fac regem. *Usque in introitum chori. Tunc episcopus metropolitanus dicat*

(229) Singulare est hic missæ nomen pro collecta seu oratione.

(230) Sic theotisce olim dicebantur *Phaphen*. In charta e. c. vernacula foundationis monasterii *Weingartensis* anni 1090. « Welf Gotes guaden Herzoge » von Norne gouve entbietet allen fürsten, grauen » unde friegen phaphen. » Videtur derivanda hæc vox nostra *Pluff* ex Græco vocabulo papa, duriore Germanorum pronuntiatione ac contractione qua-

orationem. Omnipotens sempiternus Deus cælestium terrestriumque moderator, qui famulum tuum ad regni fastigium dignatus es provehere, concede quæsumus, ut cunctis adversitatibus liberatus, et ecclesiasticæ pacis dono muniatur, et ad æternæ pacis gaudia, te donante, pervenire mereatur. Per.

Ibi autem ante chorum designatus princeps pallium et arma deponat, atque inter manus episcoporum perductus in chorum usque ad altaris gradus incedat; cunctoque pavimento tapetibus et palliis contexto, ibi humiliter totus in cruce prostratus jaceat una cum episcopis et presbyteris hinc inde prostratis, cæteri in choro letaniam breviter psallentibus, id est duodecim apostolos, ac totidem martyres, confessores, et virgines. Et inter cætera inferenda sunt ista, quæ secantur. Ut istum famulum tuum N. in regem eligere digneris. *Te rogamus audi nos.* Ut eum benedicere et sublimare digneris. *Te roq.* Ut eum ad imperii fastigium perducere digneris. *Te rogamus.* *Sublatus autem princeps ab episcopo metropolitano hoc modo interrogetur* (231). Vis fidem sanctam a catholicis viris tibi traditam tenere, et operibus justis observare. *ñ. Volo.* Vis sanctis ecclesiis, ecclesiarumque ministris tutor et defensor esse. *ñ. Volo.* Vis regnum tibi a Deo concessum secundum justitiam patrum tuorum regere et defendere.

dam veluti *Kirch* dicimus ex Græco *λειτουργία*, *priester* *πρεσβύτερος*, veluti sunt alia vocabula ecclesiastica Græcæ originis, quæ argumento sunt a Græci primam apud nos fidei sementem factam ut l. l. Disquis. 4, ostendimus. Phaphones autem honoratioribus fuisse ex clero hic locus manifestat, cum jam nomen *pluff* probra accipi solet.

(231) Eadem interrogationes in antiquo Ordine Rom. habentur.

¶. Volo. Volo, et in quantum divino fultus adiutorio ac solatio omnium suorum valuero, ita me per omnia fideliter acturum esse promitto. *Deinde ipse dominus metropolitanus affatur populum his verbis.* Vis tali principi ac rectori te subicere, ipsiusque regnum firmare, firma fide stabilire, atque jussionibus illius obtemperare juxta apostolum: omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit regi quasi præcellenti. ¶. Volo. *Tunc ergo a circumstante clero et a populo unanimiter dicatur.* Fiat. Fiat. Amen.

Postea vero, eo devote inclinato capite dicatur ab uno episcopo. Benedic Domine hunc regem nostrum, qui regna omnia moderaris a sæculo, et tali eum benedictione glorifica, ut Davidicæ teneat sublimitatis sceptrum, et glorificatus in ejus protinus recipiatur merito. Da ei Domine tuo spiramine cum mansuetudine ita regere populum sicut Salomonem regnum obtinere pacificum. Tibi semper cum timore sit subditus, tibi que militet cum quiete. Sit tuo clypeo protectus cum proceribus, et ubique tua gratia victor existat. Honorifica eum præ cunctis regibus gentium. Felix populis dominetur, et feliciter eum nationes adornent. Vivat inter gentium catervas magnanimus, sit in judiciis æquitatis singularis, locupletet eum prædices dextera, frugiferam obtineat patriam, et ejus liberis tribuas profutura. Præsta ei prolixitatem vitæ per tempora, et in diebus ejus oriatur justitia, ac robustum teneat regiminis solium. et cum iocunditate et lætitia æterno glorietur in regno. Per.

Oratio (232).

Omnipotens sempiterne Deus creator omnium, imperator angelorum, rex regnantium, Dominusque dominantium, qui Abraham fidelem famulum tuum de hostibus triumphare fecisti, Moysi et Josue populo prælatis multiplicem victoriam tribuisti, humilemque David puerum tuum regni fastigio sublimasti, et Salomonem sapientiæ pacisque ineffabili munere ditasti; respice quæsumus ad preces humilitatis nostræ, et super hunc famulum tuum N. quem supplicii devotione in regem elegimus, benedictionum tuarum dona multiplica eumque dextera tuæ potentis semper et ubique circumda, quatenus prædicti Abraham fidelitate firmatus, Moysi mansuetudine fretus, Josue fortitudine munitus, David humilitate exaltatus, Salomonis sapientia decoratus, tibi in omnibus placeat, et per tramitem justitiæ in offenso gressu semper incedat, ecclesiamque tuam deinceps cum plebibus sibi annexis ita nutriat, ac doceat, munit ac instruat, contraque omnes visibiles et invisibiles hostes eidem potenter, regaliterque tuæ virtutis regimen administret, et ad veræ fidei pacisque concordiam eorum animos te opitulante reformet, ut horum populorum debita subiectione fultus condigno amore glo-

(232) In pontificali Rom. hæc oratio contractior est quam hic, in antiquo Ordine Romano, cod. Ratoldi, etc. apud Hug. Menardum inscripta con-

rificatus ad paternum decentior solium tua miseratione conscendere mereatur. Tuæ ergo protectionis galea munitus, et scuto insuperabili jugiter protectus, armisque cælestibus circumdatus, optabilis victoriæ triumphum feliciter capiat, terroremque suæ potentis infidelibus inferat et pacem tibi militantibus lætenter reportet per Dnm nrm qui virtute sanctæ crucis tartara destruxit, regnoque diaboli superato ad cælos victor ascendit, in quo omnis potestas, regum consistit victoria, qui est gloria humilium et vita, salusque populorum. Qui tecum.

Deinde ab altero episcopo hæc dicatur oratio. Deus inenarrabilis auctor mundi, conditor generis humani, gubernator imperii, confirmator regni, qui ex utero fidelis amici tui patriarchæ nostri Abraham prælegisti reges sæculis profuturos tum præsentem regem hunc cum exercitu suo per intercessionem omnium sanctorum uberi benedictione locupletata, et in solium regni firma stabilitate connecte. Visita eum sicut visitasti Moysen in rubo, Jesu Nave in prælio, Gedeon in agro, Samuellem in templo, et illa eum benedictione siderea, ac rore sapientiæ tuæ perfunde, quam David in psalterio, Salomon filius eius, te remunerante percepit e cælo. Sis ei acies contra inimicos, lorica in adversis, galea in prosperis, patientia in protectione, clypeus eius sempiternus, et præsta, ut gentes illi (illius) teneant fidem, proceres sui habeant pacem, diligant charitatem, abstineant se a cupiditate, loquantur justitiam, custodiant veritatem. Et ita populus iste sub eius imperio pullulet coalvus (an coalitus?) benedictione æternitatis, ut semper maneant tripudiantes in pace victores. Quod ipse præstare dignetur, qui tecum vivit.

Tunc ab episcopo metropolitano unguantur manus de oleo sanctificato. Unguantur manus istæ de oleo sanctificato, unde fuerunt uncti reges et prophætæ, et sicut unxit Samuel David in regem, ut sis benedictus, et constitutus rex in regno isto super populum istum, quem Dominus Deus tuus dedit tibi ad regendum ac gubernandum. Quod ipse præstare. Prospice omnipotens Deus hunc gloriosum regem ill. serenis obtutibus, et sicut benedixisti Abraham, Isaac et Jacob, sicut illum largis benedictionibus spiritualis gratiæ cum omni plenitudine tuæ potentis irrigare, atque profundere dignare. Tribue ei Domine de rore cæli, et de pinguedine terræ abundantiam frumenti, vini et olei, et omnium frugum per tempora, ut illo regnante sit sanitas corporum in pata (patria), pax inviolata sit in regno, et dignitas gloriosa regalis palatii maximo splendore regiæ potestatis oculis omnium fulgeat, luce clarissima clarescat, atque splendore quasi splendidissima fulgore maximo perfusa lumine videatur. Tribue ei omnipotens Deus, ut sit fortissimus protector patriæ, et consolator ecclesiarum, atque cœnobiorum *secratio regis*, quod ad eam ungeretur rex. Plura in eandem orationem notat laudatus Menardus. pag. 401, etc.

sanctorum maxima cum pietate regalis munificentiae : atque ut sit fortissimus regum, triumphator hostium ad opprimendas rebelles et paganas nationes. Sitque suis inimicis salis terribilis permaxima fortitudine regalis. Optimatibus quoque ac præcelsis, proceribusque ac fidelibus sui regni sit magnificus et amabilis et pius, ut ab omnibus timeatur atque diligatur. Reges quoque de lumbis eius per successiones temporum futurorum egrediantur, regnum hoc totum regere, et post gloriosa atque felicia huius vitæ presentis gaudia sempiterna in perpetua beatitudine habere mereatur. Quod ipse.

Postea vero a pontifice metropolitano unguantur de oleo sanctificato caput, pectus, et scapulae ambæ compages. Unguo te in regem de oleo sanctificato in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti (233). Spiritus sancti gratia humilitatis nostræ officio in te descendat copiosa, ut sicut manibus nostris indignis oleo materiali pinguescis exterius oblitus, ita eius invisibili unguine delibutus impinguari merearis interius, eiusque spiritali unctione perfectissime semper imbutus, et illicita declinare tota mente, et spernere discas seu valeas, et utilia animæ tuæ iugiter cogitare, optare, atque operari queas, auxiliante Dno nro Ihu Xpo, qui cum Patre. *Deinde dicatur oratio.* Deus qui est iustorum gloria, et misericordia peccatorum, qui misisti Filium tuum preciosissimo sanguine suo genus humanum redimere : qui conteris bella, et propugnator es omnium in te sperantium, et sub cuius arbitrio omnium regnorum continetur potestas, te humiliter deprecamur, ut præsentem famulum tuum N. in tua misericordia contentem in præsentem sede regali benedicas, eique propitius adesse digneris, ut qui tua expetit protectione defendi, omnibus sit hostibus fortior. Fac eum Domine beatum esse et victorem de inimicis suis. Corona eum corona iustitiæ et pietatis, ut ex tota mente in te credens, tibi deserviat, sanctam tuam Ecclesiam defendat, et sublimet, populumque a te sibi commissum iuste regat. Nullus insidiantibus malis in iniustitiam vertat. Accende Domine cor eius ad amorem gratiæ tuæ per hoc unctionis oleum, unde unxisti reges et prophetas : quatinus iustitiam diligens per tramitem familiariter iustitiæ, populum ducens, post peracta a te disposita in regali excellentia annorum curricula pervenire ad æterna gaudia mereatur. Per.

Alia. Deus Dei Filius Iesus Christus Dnus nr qui a Patre oleo exultationis unctus est præ participibus suis, ipse per præsentem sacræ unctionis infusionem Spiritus sancti Paraclyti super caput tuum infundat benedictionem, eandemque usque ad interiora cordis tui penetrare faciat : quatinus hoc visibili et tractabili dono invisibilia percipere, et temporali regno iustis moderaminibus exsecutio (f. exsecuto, exse-

(233) Convenit hic unguendi ritus cum antiquo Ordine Romano, a quo differt Pontificale Rom. in quo unctio tantum brachii dexteri inter juncturas manus, et juncturam cubiti atque inter scapulas

acutus), æternaliter cum eo regnare merearis, qui solus sine peccato rex regum vivit et glorificatur cum Deo Patre in unitate Spiritus per omnia.

Postea ab episcopis ense accipiat, et cum ense totum sibi regnum fideliter ad regendum secundum supradicta verba sciut esse demandatum dicente metropolitano pontifice. Accipe gladium per manus episcoporum licet indignas, vice tamen et auctoritate sanctorum apostolorum consecratis tibi regaliter impositum, nostræque benedictionis officio in defensionem sanctæ Dei Ecclesiæ divinitus ordinatum : et esto memor, de quo Psalmista prophetavit dicens : Accingere gladio tuo super femur tuum potentissime, ut in hoc per eundem vim æquitatis exerceas, et molem iniquitatis potenter destruas, et sanctam Dei Ecclesiam eiusque fideles propugnes, atque protegas, nec minus sub die falsos quam christiani nominis hostes (234) execres ac destruas, viduas ac pupillos clementer adiuves ac defendas, desolata restaures, restaurata conserves, ulciscaris iniusta, canfirmes bene disposita : quatinus hæc in agendo virtutum triumpho gloriosus, iustitiæque cultor egregius, cum mundi Salvatore, cuius typum geris in nomine, sine fine merearis regnare. Qui cum Deo.

Accinctus autem ense similiter ab illis armillas et pallium et annulum accipiat illis dicentibus. Accipe dignitatis annulum et per hunc in te catholicæ fidei cognosce signaculum, quia ut hodie ordinaris caput et princeps regni ac populi, ita perseverabilis auctor, ac stabilitor christianitatis et christianæ fidei, ut felix in opere, locuples in fide, cum rege regum glorieris, per eum cui est honor, gloria in sæcula.

Postea vero sceptrum et baculum accipiat dicente sibi metropolitano : Accipe virgam virtutis atque æquitatis, qua intelligas mulcere pios, et terrere reprobos, errantibus viam pandere, lapsis manum porrigere, disperdasque superbos, et relevos humiles, et aperiat tibi ostium Ihs Xps Dns nr, qui de semetipso ait : Ego sum ostium : per me si quis introierit, salvabitur, et ipse, qui est clavis David et sceptrum domus Israel : qui aperit et nemo claudit, qui claudit et nemo aperit. Sitque auctor, qui educit vinctum de domo carceris, sedentemque in tenebris et umbra mortis, et in omnibus sequi merearis eum, de quo propheta David cecinit. Sedes tua Deus in sæculum sæculi, virga æquitatis, virga regni tui. Et imitando ipsum diligas justitiam, et odio habeas iniquitatem, qui propterea unxit te Deus, Deus tuus ad exemplum illius, quem ante sæcula unxerat oleo exultationis præ participibus suis Iesum Christum.

Postea metropolitanus venter coronam imponat capiti regis dicendo. Accipe coronam regni, quæ licet ab indignis, episcoporum tamen manibus, capiti præscribitur.

(234) Vocem hanc ex Pontificali Rom. supplivimus, in quo eadem accingendi regem formula adhuc expressius describitur.

tuo imponitur, quamque sanctitatis gloriam, et honorem, et opus fortitudinis expresso, signare intelligas, et per hanc participem ministerii nostri non ignores; ita, ut sicut nos in interioribus pastores rectoresque animarum intelligimus, tu quoque in exterioribus verus Dei cultor, strenuusque contra omnes adversitates Ecclesiæ Christi defensor, regni-que tibi a Deo dati, et per officium nostræ benedictionis in vice apostolorum omniumque sanctorum tuo regimini commisso utilis executor, regnatorque proficuis semper appareas: ut inter gloriosos athletas virtutum gemmis ornatus et præmio sempiternæ felicitatis coronatus cum redemptore ac Salvatore Iesu Christo cujus nomen vicemque gestare crederis, sine fine glorieris, qui vivit et imperat Deus cum Deo Patre in sæcula sæculorum. *A. Amen* (235).

Et ab eo statim dicatur oratio vel benedictio super eum, quæ et tempore synodi dicenda est. Benedicat tibi Dominus, custodiatque te, et sicut te voluit super populum suum esse regem, ita in præsentis sæculo felicem æternæ felicitatis tribuat esse consortem. *A. Amen.* Clerum ac populum, qua sua voluit opitulatione, in tua sanctione congregari, sua dispensatione, et tua administratione per diuturna tempora faciat feliciter gubernari. *A. Amen.* Quatinus divinis monitis parentes adversitatibus carentes, bonis omnibus exuberantes, tuo imperio fideli amore obsequentes, et in præsentis sæculo tranquillitate fruantur, et tecum æternorum civium consortio potiri mereatur. *Amen.* Quod ipse præstare.

Deinde coronatus honorifice per chorum ducatur de altari ab episcopis usque ad solium, canente clero Responsorium Desiderium animæ. Deinde dicat sibi metropolitanus. Sta et retine locum ammodo, quem hucusque paterna successione tenuisti hæreditario jure (236) delegatum per auctoritatem Dei omnipotentis, et præsentem traditionem nostram omnium scilicet apostolorum, cæterorumque Dei servorum, et quantum clerum sacris altaribus propinquiorem prospicis tanto ei potiore in locis congruis honorem impendere memineris: quatinus mediator

A Dei et hominum te mediatorem cleri, et plebis (in hoc loco faciat eum sedere dominus metropolitanus dicens) in hoc regni solio confirmet, et in regno æterno secum regnare faciat Ihs Xps Dns nr rex regum et Dominus dominantium. Qui cum Deo Patre.

Tunc det illis osculum pacis. Cunctus autem clericorum cætus illo rectore gaudens sonantibus hymnis alta voce concinat hunc hymnum Te Deum laudamus. Tunc episcopus metropolitanus missam celebret plena processione. Deus qui miro ordine universa disponis, et ineffabiliter gubernas, præsta quæsumus, ut famulus tuus N. hæc in huius sæculi cursu implenda decernat, unde tibi in perpetuum placere prævaleat. *Per.*

Secretum.

B Concede quæsumus omnipotens Deus his salutaribus sacrificiis placatus, ut famulus tuus N. ad peragendum regalis dignitatis officium inveniatur semper idoneus, et cælesti patriæ reddatur acceptus. *Per.*

Benedictio episcopalis.

Omnipotens Deus, qui te populi sui voluit esse rectorem ipse te cælesti benedictione sanctificans æterni regni faciat esse consortem.

Oratio. Concedatque tibi contra omnes fidei christianæ hostes visibiles et invisibiles victoriam triumphalem, et pacis atque quietis ecclesiasticæ felicissimum te sibi longe lateque fundatorem. *Amen.* Quatinus te gubernacula regni tenente populus sibi subiectus christianæ religionis iura custodiens undique tutus pace tranquilla perfruatur et te in concilio beatorum collocato æterna felicitate ibidem tecum pariter gaudere mereatur. Quod ipse præstare.

Ad Complendum. Hæc Domine salutaris sacrificii perceptio famuli tui N. peccatorum maculas diluat, ut ad regendum secundum tuam voluntatem populum idoneum illum reddat; ut hoc salutari mysterio contra visibiles et invisibiles hostes reddatur invictus per quod mundus divina dispositione redemptus. *Per.*

BENEDICTIO REGINÆ

In ingressu ecclesiæ dicat episcopus orationem. Omnipotens sempiternæ Deus, fons et origo totius bonitatis, qui feminei sexus fragilitatem nequaquam reprobando aversaris, sed dignanter comprobando potius eligis, et qui infirma mundi eligendo fortia

(235) Hucusque congruit Pontif. Rom. in quo deest benedictio sequens, ex tribus constans orationibus, ut antiquæ benedictiones episcopales in missa fieri solitæ diversæ pro diversitate dierum ac festorum, ut vol. I Monum. p. 331 videre est, ac mox hic alia sequitur suo loco in celebratione missæ

D quæque confundere docuisti, qui etiam gloriæ virtutisque tuæ triumphum in mane Judith femine olim Judaicæ plebi de hoste sævissimo resignare voluisti; respice quæsumus preces humilitatis nostræ, et super hanc famulam tuam N. quam supplici devotione

posita ante *Pax Domini*, etc.

(236) Verba quæ pertinent ad paternam successionem jusque hæreditarium desiderantur in Pontif. Rom.; habentur vero in cod. Bibl. regis Gall. cum iis quæ sequuntur de rege in sedem constituto, ceterum solium regni.